

77. Derdenwerking van de aandeelhoudersovereenkomst en de statuten?

Het nut van een contractuele aanbiederingsverplichting bij beslag op aandelen

MR. M. DE WIJS EN MR. DR. T.J. DE VRIES

In tegenstelling tot statuten heeft een aandeelhoudersovereenkomst in beginsel geen derdenwerking. De aandeelhoudersovereenkomst bevat vaak een uitwerking van de statuten en de daarin opgenomen blokkeringsregeling en prijsbepalingsmechanismen. Dit levert een interessante situatie op als een aandeelhouder vanwege beslag op zijn aandelen als *Bad Leaver* kwalificeert en zijn aandelen tegen een geringe prijs dient aan te bieden. De rechtspraak oordeelt wisselend over de vraag of een executant dergelijke bepalingen in een aandeelhoudersovereenkomst in acht dient te nemen.

Wat geldt als de aandeelhoudersovereenkomst een nadere uitwerking bevat van de statuten? Heeft die aandeelhoudersovereenkomst dan derdenwerking? In de praktijk wordt vaak een blokkeringsregeling in de statuten opgenomen, die op haar beurt nader wordt uitgewerkt in een aandeelhoudersovereenkomst. Denk bijvoorbeeld aan een *Good Leaver*- en *Bad Leaver*-regeling.

In de literatuur is de aandacht voor een mogelijke derdenwerking van aandeelhoudersovereenkomsten beperkt. In dit artikel gaan wij hier nader op in. In het bijzonder bespreken wij de situatie waarin een aandeelhouder zijn aandelen op grond van de contractuele afspraken dient aan te bieden aan zijn medeaandeelhouders vanwege een beslag op die aandelen. Dit is een veelvoorkomende bepaling in aandeelhoudersovereenkomsten. Maar eerst bespreken wij kort het leerstuk van derdenwerking bij overeenkomsten en statuten.

Derdenwerking algemeen

Het relativiteitsbeginsel is een belangrijk beginsel in het contractenrecht. Dat is niet nieuw, het komt in meerdere rechtsstelsels terug en het had ook al een plaats in het Romeinse recht.¹ In beginsel raken contractuele afspraken derden niet.

Maar ook al is dit het uitgangspunt, het Pos/Van den Bosch-arrest² heeft duidelijk gemaakt dat een overeenkomst ook tot gevolg kan hebben dat een derde zich moet onthouden van handelingen als gevolg van een overeenkomst tussen andere partijen. Het kan namelijk onrecht-

matig zijn om te profiteren van de wanprestatie van één van die contractspartijen. Ook het bekende Citronas-arrest van de Hoge Raad illustreert de derdenwerking in het contractenrecht. De Hoge Raad herhaalt niet alleen het uitgangspunt dat contractuele bedingen alleen van kracht zijn tussen partijen, maar overweegt ook dat een uitzondering daarop mogelijk is door de aard van het desbetreffende geval. Daarbij formuleerde de Hoge Raad drie gezichtspunten. Kortom, derdenwerking van overeenkomsten is mogelijk.

Derdenwerking statuten

Waar derdenwerking bij overeenkomsten een uitzondering is, geldt dat het bij statuten de hoofdregel is. Net als bij de goederenrechtelijke overeenkomst, zoals opgenomen in een notariële akte, geldt dat ook statuten worden gepubliceerd en derdenwerking hebben.³ Gelet op die publicatie kan men stellen dat derdenwerking bij statuten ook veel meer voor de hand ligt. Die derdenwerking komt ook terug in de wet.

Derdenwerking aandeelhoudersovereenkomst?

Wanneer een besloten vennootschap meerdere aandeelhouders heeft, zal een blokkeringsregeling weinig verrassend zijn. Het lijkt in de praktijk eerder regel te zijn dan uitzondering. Logischerwijs willen de aandeelhouders zich niet onverwacht geconfronteerd zien met een nieuwe aandeelhouder. Zij wensen eerst zelf de mogelijkheid te krijgen om de aandelen over te nemen.

¹ Res inter alios acta, aliis nec nocet nec prodest.

² HR 17 november 1967, NJ 1968, 42.

³ ECLI:NL:PHR:2019:768, r.o. 3.13.